

Zeytinlerde Halkalı Leke

(*Spilocaea oleaginea*) (Cast.) Hughes
(= *Cycloconium oleaginum* Cast.)

Tanımı ve Ya ayı ı:

Fungus yıl boyunca a aç üzerinde canlı olarak bulunur. Fungus kırı yere dökülen kurumu veya a aç üzerinde kalan hastalıklı yapraklarda geçirir.

Etmenin optimum gelişme sıcaklıkları 18-20 °C'dir. Hastalık 9 °C'nin altında ve 30 °C'nin üzerinde gelişmez. İkbahar ve sonbaharı genellikle yağlı geçen bölgeler hastalığın gelişmesine uygundur. Yağlı havalanmayan, güneş almayan, su tutan yerlerde sık dikilmi ve budanmamı zeytinlikler hastalık gelişimine uygun yerlerdir.

Halkalı lekenin zeytin yapraklarındaki belirtileri.

Belirtileri

İlk belirtileri, ilkbaharda yaprakların üst yüzeylerinde görülen siyahımsı-gri renkte yuvarlak noktalar eklinde lekelerdir. Bu noktaların bulunduğu yerde renk açılır, daha sonra bunun çevresinde normal yaprak renginde bir halka oluşur. Bunun dışında ikinci bir açık

renkli halka çevirir. Sonra tekrar koyu renkli bir halka oluşur. Bu görünüm nedeniyle hastalığı a "halkalı leke" adı verilir. Bir yaprakta çapları 8-10 mm olan 2-30 adet leke bulunabilir. Hastalığın epidemiyaptığı yıllarda lekeli yapraklar Mayıs ayından itibaren dökülmeye başlar ve yaprakların tamamı dökülerek açlar çıplaklaşır. Bu durum az meyve tutumuna ve meyvenin erken dökülmesine neden olur.

Hastalık nedeniyle zayıflayan açlarda; sürgün ve ince dallar kuruyabilir.

Sulanan, nemli ve yağlı topraklarda ve denize yakın zeytinliklerde hastalığı a her yıl rastlanılmaktadır. Özellikle ilkbaharı yağlı ve serin geçen yıllar hastalığın epidemiyapması için uygundur. Hastalık zeytin yetiştiriciliği yapılan Ege, Marmara ve Akdeniz bölgelerinde görülür.

Konukçuları

Zeytin ve yabani zeytin açlarıdır.

Mücadelesi

Kültürel Önlemler

- Taban arazide, yağlı ve su tutan topraklarda, hava sirkülasyonu iyi olmayan ve nemli olan yerlerde zeytinlik tesis edilmemelidir.
- Su tutan arazilerde tesis edilen zeytinliklerde drenaj kanalları açılmalıdır.
- Gübreleme ve sulama tekniğine uygun yapılmalıdır. Fazla azotlu gübre kullanılmamalıdır.
- Açlar havalanacak ve ılık alacak ekilde budanmalı, kuru dal ve dalcıklar budanarak temizlenmelidir.
- Yere dökülen lekeli yapraklar toplanıp yakılmalı veya sürülerek gömülmelidir.

Kimyasal Mücadele

İlaçlama Zamanı

Marmara Bölgesinde

1. ilaçlama: Sonbahar sürgünleri görülmeden hemen önce,
2. ilaçlama: Çiçek somakları belirginleştikten sonra, çiçekler açmadan önce,

Ege Bölgesinde

1. ilaçlama: İkbahar sürgünleri görülmeden hemen önce,
2. ilaçlama: Çiçek somakları belirginleştikten sonra, çiçekler açmadan önce,

Akdeniz Bölgesinde

1. ilaçlama: Hasattan sonra (Kasım-Aralık),
2. ilaçlama: İkbahar sürgünleri görülmeden hemen önce (Mart),
3. ilaçlama: Çiçek somakları belirginleştikten sonra (Nisan), çiçekler açmadan önce, yapılmalıdır.

Zeytin Açlarında Vertisilyum Solgunluğu

(*Verticillium dahliae* Kleb.)

Tanımı ve Ya ayı ı

Hastalık etmeni toprak kökenli bir fungusdur. Hastalık etmeni kırı genellikle toprakta ve bitki parçaları üzerinde geçirmektedir. Etmen hasta açların yapraklarında da bulunmakta ve bu yaprakların dökülmesi toprakta inokulum miktarının artmasına neden olmaktadır. Hastalık etmeni düşük sıcaklıklardaki topraklarda yağıyı sürdürse de 25-28 °C'de daha iyi gelişmektedir. Hastalık etmeni toprakta 10 yıldan fazla canlı kalabilmektedir.

Hastalık daha çok taban arazilerde, önceki yıllarda pamuk veya sebze yetiştiriciliğinin yapıldığı yerlerde kurulan zeytin bahçelerinde görülmektedir.

Hastalığın zeytin bahçelerinde yayılması genelde sulama ve toprak nemliliğiyle toprakta nemliliğin artmasıyla olur. Toprak nemliliğinin ve havanın sıcaklığının artması hastalığın gelişmesini ve oluşturmaya zararlı yakından ilgisizdir.

Belirtileri

Hastalığın "akut solgunluk" ve "kronik solgunluk olmak üzere 2 tip belirtisi vardır.

Akut Solgunluk: Bu durum kışın sonundan erken ilkbahara kadar görülür. Sürgün ve dallar aniden kurur. Bu belirtiler sadece tek bir yönünde veya daha çok yönünde olabilir.

Kabuk dokusunun rengi ana daldan başlayarak erguvan rengine döner ve daha sonra tüm ağaca yayılır. Hastalıklı ağaçların sürgün ve dalları kuruyarak ölür.

Kronik Solgunluk: Solgunluk belirtisi ilkbaharda görülmeye başlar. Genellikle çiçeklerdeki hastalık belirtileri yaprak belirtileri görülmeden ortaya çıkar. Enfeksiyon çiçeklenme döneminin başında gerçekleşir. Çiçeklerin bir kısmı dökülebilir. Mumyalaan çiçek tomurcukları nekroze olur ve ağaçta asılı kalır. Hastalıklı daldaki yapraklar önce mat yeşil

rengine döner, daha sonra sürgün ucundaki yaprakların dökülmesiyle kurumdan dökülür.

Mücadelesi: Kültürel Önlemler

Sağlıklı üretim materyali ve fidan kullanılmalıdır.

Daha önceden hastalığın görülmediği alanlarda, zeytinlik tesis edilmelidir. Tesis edilecek işe de bu topraklarda en az 2 yıl *V.dahliae*'nin konukçusu olmayan arpa, yulaf, buğday gibi tahıllar yetiştirildikten sonra zeytinlik tesis edilmelidir.

Toprak nemliliği kökleri zarar görmeyecek şekilde yüzeyel ve sadece taç izdüşümüne girmeden yapılmalıdır.

Azotlu gübre kullanımından kaçınılmalıdır.

Ara tarım yapılmamalıdır.

Yabancı otlarla mücadele yapılmalıdır.

Solgunluk ve kurum belirtilerinin görüldüğü hastalıklı sürgün ve dallar sadece kısmından itibaren budanmalı ve bahçeden uzaklaştırılmalıdır. Yere dökülen hastalıklı yapraklar toprakta enfeksiyon kaynağı oluşturduğundan, yapraklar dökülmeden önce budama tamamlanmalıdır.

Bu hastalığa karşı kimyasal bir mücadele yöntemi yoktur.

Adres : P.K. 27 Erdemli-Mersin
Web : <http://arastirma.tarim.gov.tr/alata>
E-Posta : alata@gthb.gov.tr
Santral : 0 324 518 00 52
Belgegeçer : 0 324 518 00 80

T.C.
GIDA, TARIM ve HAYVANCILIK BAKANLIĞI
Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü
Erdemli-Mersin

Zeytinlerde Halkalı Leke
(*Spilocaea oleaginea*)
Zeytin Ağaçlarında Vertisilyum
Solgunluğu
(*Verticillium dahliae* Kleb.)

Levent C NGÖZ
Ziraat Mühendisi

Erdemli-2015